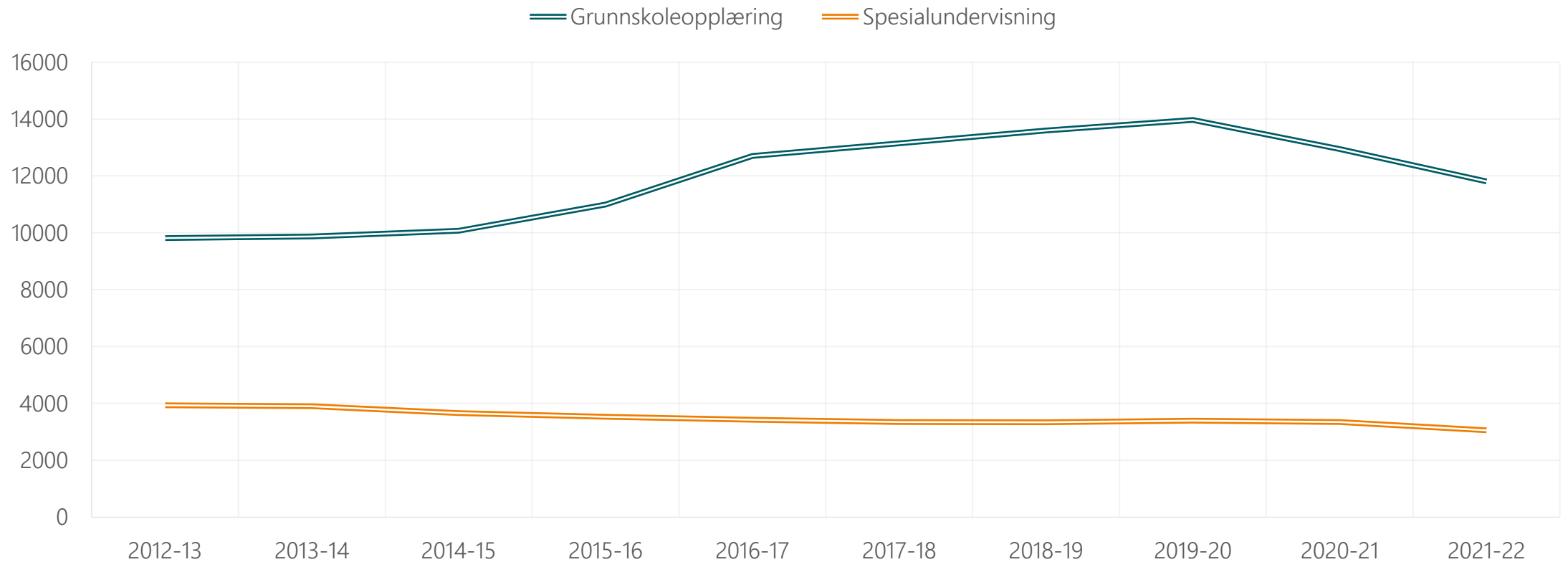

Spesialundervisning for voksne i grunnskoleopplæring

Guro Hovde
gurhov@udf.no

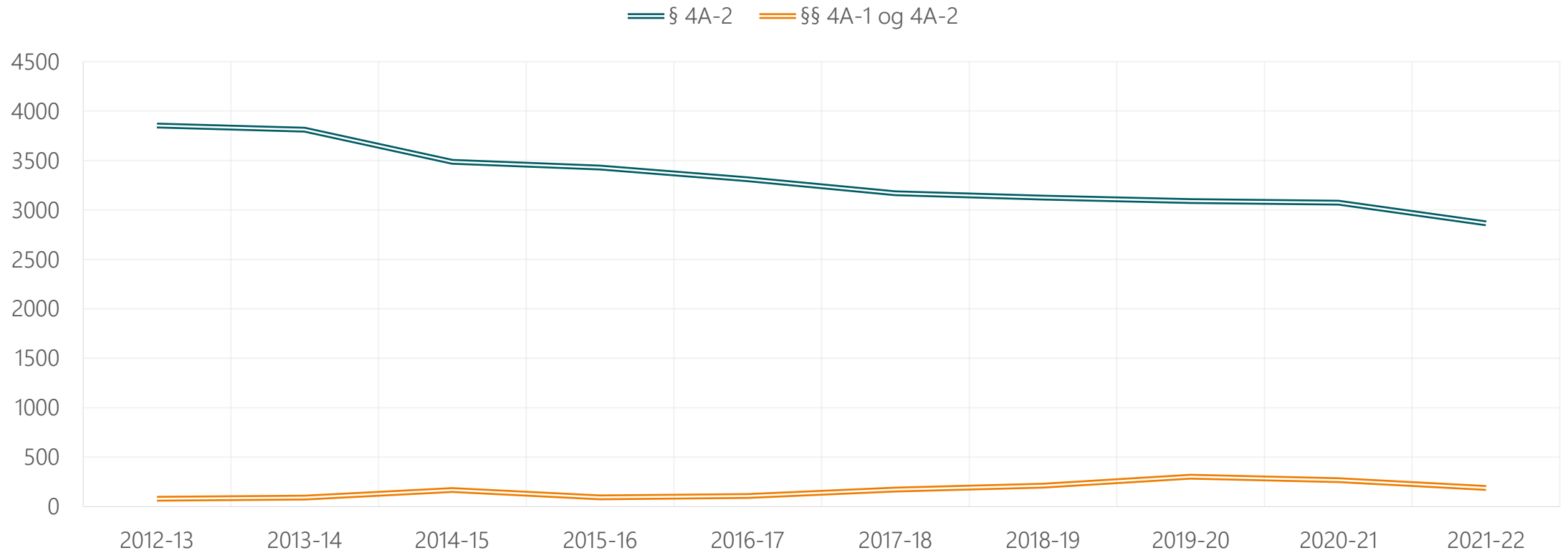
Statistikk

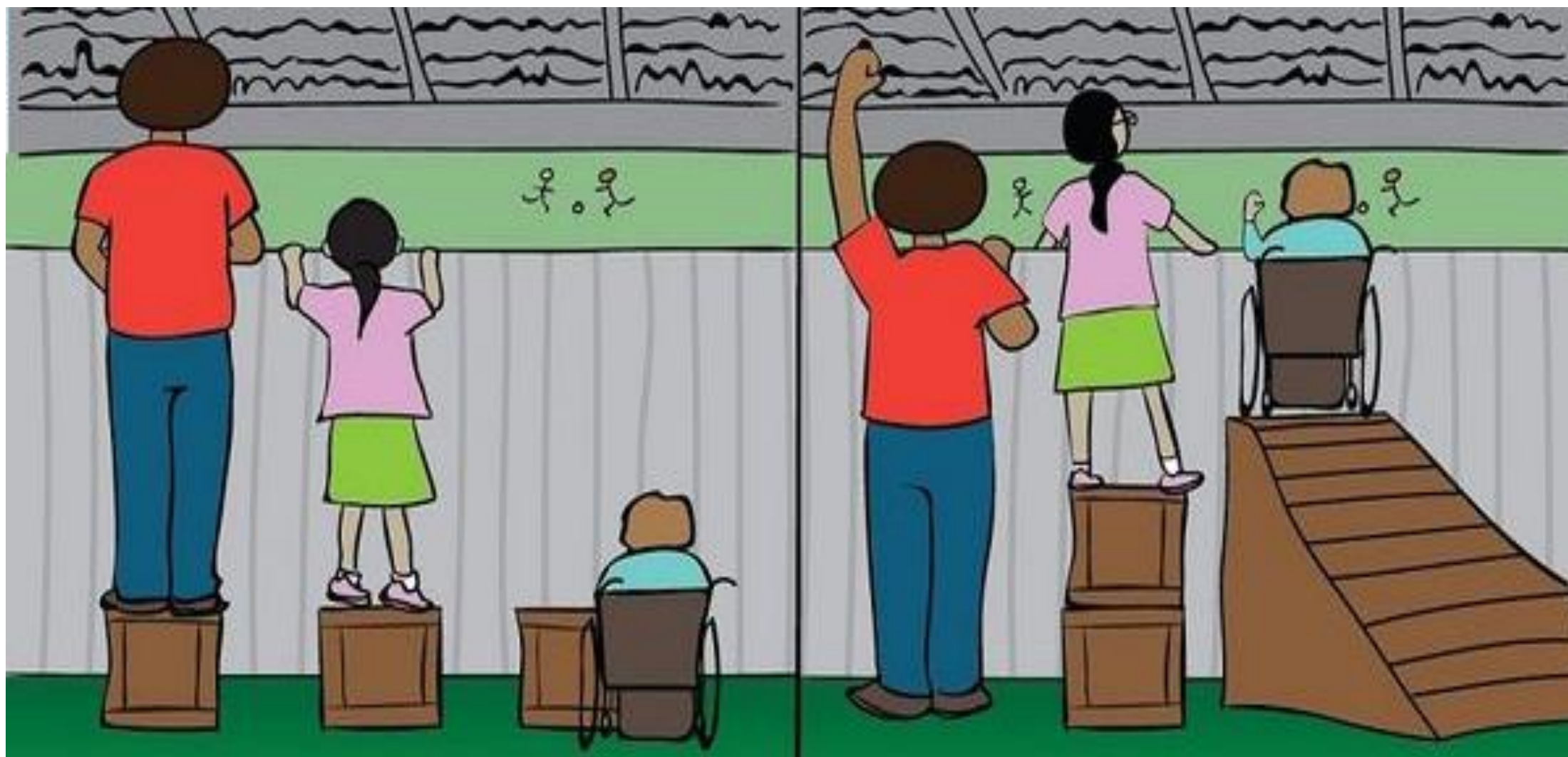
DELTAKERE I GRUNNSKOLEOPPLÆRING FOR VOKSNE

Statistikk

DELTAKERE SOM FÅR SPESIALUNDERVISNING

Voksnes rett til spesialundervisning

- **Rett til grunnskoleopplæring § 4A-1**

- er over opplæringspliktig alder
- har lovlig opphold i Norge
- har ikke rett til videregående opplæring
- trenger grunnskoleopplæring (vitnemål)

- **Rett til spesialundervisning på grunnskolens område § 4A-2**

- får ikke tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- har behov for å utvikle eller vedlikeholde grunnleggende ferdigheter

§4A-2 *Rett til spesialundervisning på grunnskolens område*

Vaksne som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet for vaksne, har rett til spesialundervisning.

Vaksne som har særlege behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande dugleik, har rett til slik opplæring.

For opplæring etter denne paragraf gjeld [§ 5-1](#) andre ledd bortsett frå siste punktum, og [§§ 5-3](#), [5-4](#), [5-5](#) og [5-6](#) tilsvarande.

Vilkår for spesialundervisning knyttet til grunnleggende ferdigheter

GRUNNLEGGENDE
FERDIGHETER

OPPLÆRING

SÆRLIG BEHOV

Hvordan utløses retten til spesialundervisning?

§ 5-3 Sakkunnig vurdering

Før kommunen eller fylkeskommunen gjer vedtak om spesialundervisning etter [§ 5-1](#), skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering av dei særlege behova til eleven. Vurderinga skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og kva for opplæringstilbod som bør givast.

Den sakkunnige vurderinga skal blant anna greie ut og ta standpunkt til

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbodet
- lærevanskar hjå eleven og andre særlege forhold som er viktige for opplæringa
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om ein kan hjelpe på dei vanskane eleven har innanfor det ordinære opplæringstilbodet
- kva for opplæring som gir eit forsvarleg opplæringstilbod

Enkeltvedtak

- Uansett tilrådning
- Krever samtykke
- Skal si noe om innhold, organisering, omfang og kompetanse

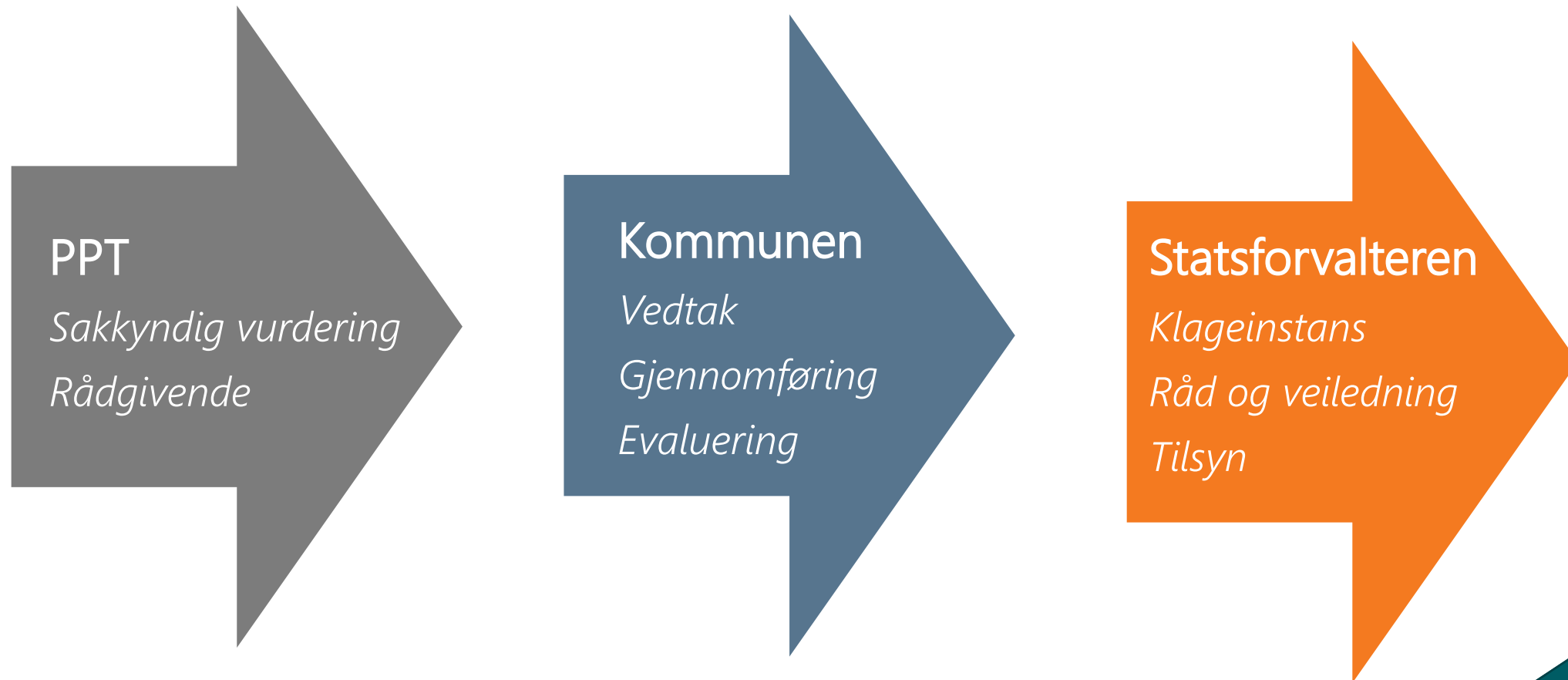
§ 5-5 Unntak frå reglane om innhaldet i opplæringa og om kompetansekrav

Reglane om innhaldet i opplæringa i denne lova og i forskrifter etter denne lova gjeld for spesialundervisning så langt dei passar. For elev som får spesialundervisning, skal det utarbeidast individuell opplæringsplan. Planen skal vise mål for og innhaldet i opplæringa og korleis ho skal drivast. Også avvikande kontraktvilkår for lærlingar kan fastsetjast i den individuelle opplæringsplanen.

Skolen skal ein gong i året utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Utviklinga til eleven skal vurderast ut frå måla som er sette i den individuelle opplæringsplanen til eleven. Skolen sender oversikta og vurderinga til eleven eller til foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

Krav etter [§ 10-2](#) kan fråvikast i vedtak om spesialundervisning dersom ei konkret vurdering av eleven og den spesialundervisninga som skal bli gitt, tilseier det.

Forvaltningsorgan

Høringsnotat

Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven

26. august 2021

Side 1 av 783

Kapittel 43

Rett til grunnskoleopplæring
og videregående opplæring
for voksne

kap. 43.6.10 – 43.6.12

§§ 19-5, 19-6, 19-7

VI UTDANNER NORGE

2020–2023

Politiske mål om å redusere spesialundervisning til fordel for ordinær tilpasset opplæring må ikke svekke rettighetene til **barn, unge og voksne**. Utdanningsforbundet mener kriteriene for hva som utløser rett til spesialundervisning bør klargjøres, og vil arbeide for at flere lærere i barnehage og skole har spesialpedagogisk kompetanse. Differensiert opplæring og individuelle tilpasninger innenfor det ordinære tilbudet forutsetter økonomiske ressurser, høy relevant kompetanse og fleksibilitet.

Kommuner og fylkeskommuner må ha ansatte i administrasjonen med barnehage- og skolefaglig kompetanse, og dette må forankres i lovverket. Støttesystemet på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå skal være godt bemannet av høyt kvalifiserte profesjonsutøvere. Ansatte i støttesystemene må ha tilstrekkelig med tid og ressurser til sitt arbeid slik at **barn, unge og voksne** får den hjelp de har behov for. Det er derfor også viktig å stille krav til kompetanse og bemanning for PP-tjenesten. Utdanningsforbundet skal arbeide for at det skal stilles krav til antall elever per fagstilling i PP-tjenesten. Den

Høring på ny opplæringslov

- Retten til [*spesialundervisning*] i grunnskolen videreføres med nye betegnelser og inndeling, slik at voksne elever i grunnskoleopplæringen får rett til individuelt tilrettelagt opplæring, fysisk tilrettelegging og personlig assistanse etter samme regler som barn og unge
- Retten til [*spesialundervisning*] for å utvikle eller vedlikeholde grunnleggende ferdigheter etter § 4A-2 andre avsnitt videreføres
- Bestemmelsen om alternativ og supplerende kommunikasjon videreføres

Utfordringene

- Regelverket åpner i for stor grad for skjønnsvurderinger
- For stort innslag av og store variasjoner i bruken av ukvalifisert undervisningspersonale
- Lovteksten er utydelig og lite presis. Man må gå til forarbeider, rundskriv og tolkningsuttalelser for å finne fram til hva som gjelder

Kilder og referanser

- [Spesialundervisning for voksne \(udir.no\)](http://udir.no)
- Rundskriv [Voksnes rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven kapittel 4A Udir-3-2012](#)
- [Rettleiaren Spesialundervisning for voksne \(udir.no\)](http://udir.no)
- «[Spesialundervisning for voksne på fem minutter](#)» oversatt til mange ulike språk.
- [Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\) - Lovdata](#)
- [Høring på ny opplæringslov – Regjeringen.no](http://Regjeringen.no)
- [Opplæringslovutvalget \(opplæringslovutvalget.no\)](http://opplæringslovutvalget.no)
  - Utdanningsforbundets innspill [Opplæringslovutvalget \(utdanningsforbundet.no\)](http://opplæringslovutvalget.no)